

Vilde Mjåland Wathne

Kvinnelig toppidrett

En kvalitativ studie av muliggjørende og begrensende aspekter for å bli toppidrettssatsende fotballspiller som kvinne

Bacheloroppgave i Sosiologi

Veileder: Terje Andreas Eikemo

Mai 2020

Abstract

It is important to understand how athletes themselves experience enabling and limiting aspects of high performance sport as a female soccer player since this relationship can contribute to predict factors to succeed. To answer the research thesis, a qualitative study has been conducted with inspiration from abductive method. The research has been attained from three in depth interviews seeking to examine how high performance sport, capital and gender are perceived by the athletes themselves, throughout their career. Resourceful networks can be seen as an enabling aspect and inequality between the genders has been interpreted as limiting. Although, this last aspect can be viewed as changing within the discourse of soccer.

Previous research on soccer talents and the position of females in sports, together with theory from sociology, indicate that my research findings can comply with previous publications. The theoretical framework consists of theory on capital by Pierre Bourdieu and “the second sex” by Simone de Beauvoir. These theories are supplemented by including theory on intersectionality by Gkiouleka, Huijts, Beckfield and Bambra to account for the interaction between factors which affects the individual athlete’s overall high performance sport career.

The main findings indicate that the aspects highlighted throughout the interviews were influenced by several factors. Both empirical findings and theory were used to discuss how enabling and limiting aspects are results of those resources available, and not to the female soccer players. An unexpected finding was that there are changes within the discourse of soccer. Furthermore, by discussing the empirical findings in combination with theory on capital, the changes can be interpreted as caused by a ripple effect. Such a situation, as a previously limiting aspect, can furthermore be considered enabling for future female soccer players.

Sammendrag

Det er viktig å forstå hvordan utøvere selv opplever og erfarer muliggjørende og begrensende aspekter for å bli toppidrettssatsende fotballspiller som kvinne, da det er et forhold som kan bidra til å predikere hva som skal til for å lykkes. For å besvare oppgavens problemstilling er det gjennomført en kvalitativ studie som tar inspirasjon fra abduktiv metode. Oppgavens empiri har blitt innsamlet ved å gjennomføre tre dybdeintervjuer som har undersøkt informantenes opplevelser vedrørende toppidrett, kapital og kjønn knyttet til deres karriere. Ressurssterke nettverk fremheves som et muliggjørende aspekt og ulikheter mellom kjønn tolkes som et begrensende aspekt som videre diskuteres som i endring innenfor fotballdiskursen.

Med utgangspunkt i tidligere forskning om fotballtalenter og kvinners rolle i idretten, sammen med sosiologisk teori tar analysen for seg hvordan empirien kan forstås i samsvar med tidligere publikasjoner. Oppgavens teoretiske rammeverk består i hovedsak av kapitalbegrepet presentert av Pierre Bourdieu og ”det annet kjønn” av Simone de Beauvoir. Disse suppleres med interseksjonalitetsbegrepet av Gkiouleka, Huijts, Beckfield og Bamba for å redegjøre for samspillet av faktorer som virker inn på en utøvers helhetlige toppidrettsatsning.

Hovedfunnene peker på at flere faktorer påvirker de ulike aspektene som ble fremhevet i intervjuene. Ved å la de empiriske funnene og tidligere forskning og teori utfylle hverandre gjennom oppgavens diskusjon viser jeg til hvordan informantene sine muligheter og begrensninger utspiller seg innenfor et handlingsrom. Dette handlingsrommet baserer seg på de ressursene som er tilgjengelige og de som ikke er det for de kvinnelige toppidrettsatsende fotballspillerne. I diskusjonen oppstår det en overraskende innsikt som peker på hvordan endringer innenfor fotballdiskursen utspiller seg som et resultat av ringvirkninger i lys av kapitalbegrepet. Denne situasjonen tolkes som å endre aspektene som har tidligere har vært begrensende til å virke muliggjørende for fremtidens kvinnelige fotballspillere.

Forord

Takk til min veileder Terje Andreas Eikemo for veiledning og raske tilbakemeldinger i en arbeidshverdag som har vært annerledes.

Takk til informantene som ønsket å stille opp for å dele av sine tanker og erfaringer. Uten dere ville ikke denne oppgaven blitt til.

Til slutt, en stor takk til mine medstudenter for oppmuntrende og motiverende samtaler over ”facetime”. Dere vet hvem dere er.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	5
1.1 Problemstilling.....	6
1.2 Strukturering av oppgaven.....	6
2.0 Tidligere forskning og teori	6
2.1 Fotballtalenter som lykkes.....	7
2.2 Betydning av kjønn i idrett	8
2.3 <i>Det annet kjønn</i> av Beauvoir	8
2.4 <i>Kapitalbegrepet</i> av Bourdieu.....	9
2.5 Interseksjonalitet.....	10
2.6 Relevans for oppgavens problemstilling	11
3.0 Metode	11
3.1 Valg av metode.....	12
3.2 Valg av informanter.....	12
3.4 Intervjuguide.....	13
3.5 Gjennomføring av intervjuene.....	14
3.6 Koding og tematisering av empiri	14
3.7 Datamaterialets kvalitet	15
3.8 Etske perspektiver	16
4.0 Analyse av empiri	17
4.1 Støtte og interesse hjemmefra.....	17
4.2 Økonomiske midler utfordrer kvinnefotballens profesjonalisering.....	19
4.3 Fra ung alder var det ulikhet mellom guttene og jentene	20
4.4 Det foregår endringer i kvinnefotballen	21
5.0 Diskusjon av empiri.....	23
5.1 Ressurssterkt nettverk som <i>muliggjørende</i> for å utøve toppidrett.....	23
5.2 Likestilling - en falsk virkelighet som virker <i>begrensende</i> for å utøve toppidrett	25
5.3 Endringer som virker muliggjørende for den kommende generasjonen av kvinnelige fotballspillerne.....	26
6.0 Avslutning.....	28
6.1 Konklusjon.....	28
6.2 Videre forskning.....	28
Litteraturliste	30
Vedlegg	34
Vedlegg 1 – Intervjuguide	34
Vedlegg 2 – Samtykkeskjema	36

1.0 Innledning

Toppidrett er et fenomen som i stor grad kan betegnes som tid- og resurskrevende (Gulbrandsen & Norges idrettsforbund Toppidrettskomiteen, 1979:6) og overgangen mellom å være god og best har inspirert forskning på flere plan og innenfor ulike interesseområder. Forskning gjort på idrettstalenter innenfor toppidrettsdiskursen har undersøkt hva som skal til for å nå toppen innenfor deres respektive idrett. Problemstillinger har blitt utformet for å finne faktorer som forklarer hvorfor noen klarer å hevde seg i verdenseliten, mens andre ikke gjør det. For å forklare slike fenomener vises det til et bredt spekter av årsaksforklaringer som kan avdekke hva som skal til for å kunne utøve toppidrett. Herav trekkes gjerne et helhetlig perspektiv på utøverens spillerutvikling frem for å omfavne kompleksiteten av de mangfoldige aspektene som har preget deres karriere. Det faktumet at noen få klarer å leve ut drømmen om en proffkarriere innen fotball, verdens mest populære idrett, mens majoriteten aldri når et lignende nivå har vært av særlig interesse for forskning på herresiden (Sæther, 2017).

Fotball er en idrett som ”synes å stå i en særstilling” (Andrews & Johansen, 2008). Hvorav fotball som en idrettsgren domineres av en ide om at gutter behersker spillet bedre enn jenter og at det således eksisterer en større interesse blant det mannlige kjønn for idretten (ibid.). Kvinnelige fotballspillere har over lengre tid, og da særlig i de norske mediene fått mindre oppmerksomhet sammenlignet med herrene. Fremstillingen av kvinnelig idrett i mediene har særlig bidratt til å bygge opp kulturelle forventninger til kvinnefotball (Lippe, 2003). Gjennom reproduksjon av ideer om maskulinitet har betydningen av kjønn vært fremtredende i idretten som en symbolsk institusjon (Tjønndal & Hovden, 2016: 186). Derimot, på tross av rekonstruerte ideer og oppmerksomhet viet til herrefotball, presterer kvinnene langt bedre enn mennene i norsk sammenheng, særlig på de norske landslagene. Mediebildet peker nå på at fotball på kvinnesiden opplever endringer som har til hensikt å øke annerkjennelsen for kvinnelige fotballprestasjoner (Toppfotball kvinner, 2019). Videre er kjønnsaspektet og kvinnelig fotball per i dag minimalt representert innenfor forskningsarbeid på *fotballtalenter*. Innenfor de etablerte forskningsfeltene er det få studier både nasjonalt og globalt som søker å undersøke toppidrettssatsende kvinnelige fotballspillere som studieobjekt (Tjønndal & Hovden, 2016) og dette faktum har skapt en personlig interesse for å belyse dette forskningsområdet.

Opgavens teoretiske rammeverk vil bestå av Bourdieus og Beauvoirs perspektiver på sosial ulikhet i form av kapital og kjønn og for å fange opp hvordan kombinasjonen av flere faktorer

virker sammen vil jeg også presentere begrepet interseksjonalitet. I tillegg vil jeg inkludere tidligere forskning innenfor toppidrett og kvinners rolle i idretten. Som et sosiologisk fenomen er det interessant å analysere toppidrettssatsning innenfor det som omtales som ”verdens største idrett” (Sæther, 2017:16) fra et kvinnelig perspektiv. Dette fordi det eksisterer et behov for forskning som inkluderer kvinnelige informanter som kan føre til bekreftelse og/eller avkreftelse av hvilke faktorer som kan predikere fotballtalenter på lik linje med den forskningen som er gjort på herrer.

1.1 Problemstilling

For å utarbeide en forståelse av muliggjørende og begrensende aspekter for å bli en toppidrettssatsende fotballspiller sett fra et kvinneperspektiv vil det være interessant å nærmere undersøke hvordan de erfarer sin egen posisjon og veien dit. Oppgaven vil således ta utgangspunkt i følgende problemstilling:

Hvordan oppleves muliggjørende og begrensende aspekter for å bli toppidrettssatsende fotballspiller som kvinne?

Problemstillingen skal besvares ved å intervju tre toppidrettssatsende kvinnelige fotballspillere, som videre vil resultere i analyse- og diskusjon av innsamlet empiri.

1.2 Strukturering av oppgaven

Oppgaven er strukturert i ulike kapitler: innledning, tidligere forskning og teori, analyse av empiri, diskusjon av empiri og avslutning. I tidligere forskning og teori presenteres en forståelsesramme for fenomenet som skal undersøkes i denne oppgaven. Deretter vil jeg redegjøre for metode og fremgangsmåte av egen datainnsamling og analyse- og diskusjon av empiri som vil utgjøre oppgavens hovedvekt. Avslutningsvis presenteres oppgavens hovedfunn og forslag til videre forskning.

2.0 Tidligere forskning og teori

I dette kapitlet vil jeg presentere tidligere forskning som redegjør for idrettstalenter og faktorer for å lykkes, da særlig fra Stig Arve Sæther sin publikasjon. I tillegg til betydningen

av kjønn i idretten, publisert av andre. Som sosiologisk teori ønsker jeg å vise til Beauvoirs feministiske teori, Bourdieu sitt kapitalbegrep og interseksjonalitetsbegrepet. Avslutningsvis vil jeg presisere relevansen til den tidligere forskningen og det teoretiske rammeverket for besvarelsen av oppgavens problemstilling.

2.1 Fotballtalenter som lykkes

Stig Arve Sæther utga i 2017 publikasjonen: *"De norske fotballtalentene. Hvem lykkes og hvorfor?"* som søker å svare på hvilke faktorer som er avgjørende for at enkelte suksessfullt utvikler fotballtalentet sitt fra å være god til best. Forskningen som presenteres baseres på ti år med innsamlet data i form av årlige spørreskjemaer til et utvalg av landslagsspillere født i 1991. Empirigrunnlaget for denne publikasjon baseres utelukkende på menn og herrefotball (:9). I boken henviser Sæther til William og Reilly (2000) sin modell som predikatorer faktorer som er nødvendige for å lykkes som fotballspiller. De peker herav på at fysiske, psykologiske, fysiologiske og sosiologiske faktorer kan forutsi fremtidige toppidrettslige prestasjoner blant herrer på fotballbanen (:659). Sæther (2017) sier selv at de enkelte aspektene ved spillerutvikling ikke kan isoleres fra helheten, men noen enkeltfaktorer vil være mer fremtredende enn andre (:84-85).

Williams og Reilly (2000) peker på hvilke sosiologiske årsaksforklaringer som ligger til grunne for toppidrettsprestasjoner. Her inngår foreldrestøtte, sosioøkonomisk bakgrunn, utdanning, trener-barn-interaksjon, timer i praksis og kulturell bakgrunn. Disse aspektene viser til hvordan utøveren selv og aktørene rundt påvirker spillerutviklingen. Miljøet og omgivelsene utøveren har tilgang på anses som avgjørende for hvordan foreldre og trenere interagerer og tilrettelegger for utøveren (:660-664). Foreldrene sin betydning i form av oppfølging og verdsetting av idrettsaktiviteten har vist seg å ha stor betydning for utøvere som en del av toppidrettssatsningen fra tidlig alder (Bloom, 1985; Côtè, 1999). Familiene sin støtte i form av tidsbruk (Kirk et al., 1997) emosjonell støtte (Wolfenden & Holt, 2005) og økonomisk bistand har blitt bekreftet som nødvendig i flere studier for utøverens utvikling (Sæther, 2017:28). Hovedvekten av mannlige utøvere som tidligere har blitt studert viser til en rekke faktorer som har vært avgjørende for deres utvikling. Herav har foreldrene sin oppfølging og støtte gjennom investering i tid, ressurser og penger også blitt bekreftet som avgjørende aspekter. I tillegg hadde flere av foreldrene bidratt til idretten gjennom å trene barna sine (ibid. :28). Det er grunn til å anta at disse funnene vil være relevante for de kvinnelige utøverne som på mange måter

deler opplevelsene ved å utvikle seg som utøver sammen med et lag. Funnene vil dog nyanseres gjennom de opplevelsene de selv fremhever gjennom innsamlet empiri.

2.2 Betydning av kjønn i idrett

Tidligere forskning vedrørende kvinnelig toppidrettssatsning har sentrert seg rundt individuell idrett (Tjønndal & Hovde, 2016; Smith, 2014) kvinnelige trenere (Norman, 2010; Seippel, 2004; Hovden, 2015) og sportslige organisasjoner sin representasjon av kvinner i topposisjoner (Hovden, 2006). Idrett blir generelt ansett som en viktig samfunnsarena hvor sentrale verdier, normer og maktstrukturer kommer til syne. Derav vil de tendensene som finnes i et bredere samfunnsperspektiv særlig knyttet opp til kjønn, kjønne symboler og kjønnsulikhet overføres til idrettsdiskursen (Tjønndal og Hovden, 2016:187). Gerd von der Lippe (2003) peker på at norsk sportsjournalistikk og norske medier med sine mange lesere og seere er en arena for ”konstruksjon og rekonstruksjon av kvinne- og mannsbilder” (:341). Hvordan kvinnelige utøvere fremstilles i media, eller mangelen på oppmerksomhet vil medføre kulturelle forventninger knyttet opp til kjønnsstereotyper (ibid.: 358).

Kjønn som en symbolsk institusjon har en konstant tilstedeværelse i idretten ved at ideer om det maskuline som dominerende, reproduseres (Tjønndal & Hovden, 2016). En studie gjort av Tjønndal og Hovden (2016) vektlegger betydningen av kjønn og ledelsesformer innenfor boksing og peker på at det eksisterer forventninger tilknyttet trenerens kjønn. En årsak som vises til er eksisterende dominansrelasjoner i samfunnet som bidrar til at anerkjennelsen av kvinnelig trenere ikke sidestilles med sine mannlige kollegaer (ibid. :186-188). Betydningen av kjønn fra tidligere forskning kan ikke direkte si noe om kvinnelige fotballspillere. Derimot, på grunn av manglende forskning som knytter kjønnsvariabelen opp mot fotballdiskursen vil det være nødvendig å se til lignende forskningsfelt for å nyansere oppgavens problemstilling.

2.3 *Det annet kjønn* av Beauvoir

Et av Simone de Beauvoir sine mest kjente sitater fra publikasjonen ”*Det annet kjønn*” lyder slik: ”man fødes ikke som kvinne, man blir det” (Beauvoir, Moi & Christensen, 2000: 279). Dominansen mellom kjønnene som presenteres i dette sitatet refererer til en konstruksjon av den mannlige- og kvinnelige kroppen. Et av hovedpoengene til Beauvoir er at kvinner har historisk sett blitt satt i en dominansrelasjon til mannen. Grunnlaget for det forklares ved at kvinner tilskrives feminine trekk som implisitt forstås som noe underordnet det maskuline. Det

maskuline knyttes igjen opp til den mannlige kroppen og mannen vil derav fremstå som overordnet og som et uttrykk for det normale (Tjønndal og Hovden, 2016: 189). En slik hierarkisk fremstilling av kjønn setter kvinnen i posisjonen som en ”annen” (Beauvoir et al., 2000:279) hvorav holdninger knyttet til kjønn videre har blitt normalisert og legitimert i de fleste vestlige samfunn. Historisk sett har en slik form for konstruert annengjøring av kjønnene blitt videreført og opprettholdt (Ibid.:672).

”Jo mer barnet modnes, jo mer dets verden utvider seg, jo mer bekreftes mennenes overlegenhet” (Beauvoir et al., 2000:296) og ulikhetene mellom det mannlige- og kvinnelige kjønn preges av en eksponentiell utvikling gjennom livsløpet. Barn utvikler en gradvis *oppdagelse* av kjønnenes hierarki som først trer frem i den primære sosialiseringen. Derimot vil begge kjønn dele de samme interessene og gledene i starten av livsløpet, hvor de uavhengig av konstruerte strukturer utforsker kroppene sine (ibid:278-298). Gjennom konstruerte forståelser vil kjønnene møte ulike premisser og ulikheter som vil oppstå på grunn av kjønn vil være relevant for å belyse og forstå betydningen av kjønn innenfor fotballdiskursen. Beauvoir sitt perspektiv på kjønnsulikhet vil aktualisere hvordan et sosiologisk- og kritisk blikk på kjønn vil være relevant for å undersøke oppgavens problemstilling.

2.4 Kapitalbegrepet av Bourdieu

Pierre Bourdieu (1997[1986]) rettet fokus mot eksisterende maktrelasjoner i samfunnet gjennom hans arbeid og var selv en sentral bidragsyter i utformingen av kapitalbegrepet. Samfunnet anses som et sosialt rom hvor mennesker plasseres ut fra den mengden og typen kapital som besittes. Økonomisk-, sosial, og kulturell kapital er de tre forkledningene kapital kan presentere seg i form av, og som Bourdieu skilte mellom. Økonomisk kapital innebærer en direkte og umiddelbar tilgang på økonomiske midler og materielle goder (ibid.:82) og kan institusjonaliseres til andre former for kapital (Bourdieu, 2006:8).

Kulturell kapital viser til ulike aspekter som munner ut i utdanning (type og lengde), mestring og forståelsen av kulturelle praksiser. Denne formen for kapital synliggjøres i form av kunnskap, språk, sosiale normer, etiketter og fremhever de allerede eksisterende samfunnsmessige skillelinjene (Bourdieu, 1997[1986]):83). Kulturell kapital kan konverteres i form av økonomiske midler, erverves gjennom arvemessig overføring og/eller opparbeides gjennom oppveksten. Den arvemessige overføringen av kulturell kapital er et resultat av

tidligere investeringer gjort av familien som fremfor alt består av tid. Den kapitalformen omfavner en prestisje i form av medfødte egenskaper eller egen tilegnelse som opparbeides med hensyn til den individuelle aktøren sin kapasitet. De faktiske mulighetene til å tilegne seg denne formen for kapital vil avhenge av den tiden familien har til rådighet til å videreføre kunnskaper. Fritiden som bevilges til å utbedre barnas kulturelle kapital vil forutsette at foreldrene har en tilstrekkelig tilgang på økonomiske midler (Bourdieu, 2006:9-13). Sosial kapital eksisterer derimot "utelukkende i en praktisk form. Det vil si et materielt og/eller symbolsk bytte" (Bourdieu, 2006:16). Derimot vil også sosial kapital i likhet med kulturell kapital kunne opparbeides og gi tilgang på begrensede ressurser som øker kredibilitet eller status i samfunnet. For sosial kapital vil det innebære faktiske eller potensielle ressurser som kan knyttes opp mot gjensidige relasjoner og annerkjennelse. Sosial kapital kan eksistere i form av en tilhørighet til et nettverk eller en gruppe hvor det forekommer overføring fra andre kapitalformer som krever ressurser og tid (Bourdieu, 1997[1986]; Bourdieu, 2006:16-19).

De tre formene for kapital viser til at strukturene som finnes i samfunnet ikke innebærer et "enkelt sjansespill som hele tiden tilbyr muligheten av et mirakel" (Bourdieu, 2006:5). Heller vil graden av økonomisk-, sosial- og/eller kulturell kapital danne grunnleggende utgangspunkt for ulikhetsskapende dimensjoner som vil bestemme tilgang på ressurser. Med andre ord, de som mestrer de ulike sidene ved kapitalen vil kunne utnytte fordelene de medfører. De institusjonene i samfunnet som allerede har opparbeidet kapital har en større interesse av å opprettholde de allerede eksisterende maktstrukturene (Bourdieu, 1984 [1979]). Favorisering i skole- eller jobbsammenheng, sosial selvtillit og å bli gitt fordelaktige posisjoner på bakgrunn av omverdenen sin symbolske vurdering av ressursene aktøren innehar (Bourdieu, 1996:89) er noen måter kapitalen kan omformes til faktiske situasjoner. Den samlede mengden av kapital som en aktør eller gruppe innehar vil være viktig i diskusjon av oppgavens empiri for å forstå hvorfor informantene fremhever enkelte aspekter som begrensede eller muliggjørende. Type og mengde av kapital vil kunne bidra til å se likhetstrekk mellom informantene sin oppvekst og rammene rundt deres fotballsatsning.

2.5 Interseksjonalitet

Interseksjonalitet kan forklare hvordan flere faktorer virker inn på det samme fenomenet for å skape et resultat som ikke kan forklares enkeltvis eller isolert. Interseksjonalitetsbegrepet kan anvendes som et analytisk forklaringsverktøy for å forstå hvordan sosiale kategorier som klasse,

kjønn eller seksualitet preges av underliggende kryssende systemer som igjen reproduseres av sammensatte former for makt og sosiale ulikheter. Begrepet innebærer en holistisk tankegang som preges av en ide om sosial stratifisering i lys av komplekse sammensettinger, heller enn et enkelt sosialt hierarki (Gkiouleka, Huijts, Beckfield & Bamba, 2018:93). Interseksjonalitetsbegrepet vil være særlig relevant for å fange opp hvordan flere faktorer virker sammen som muliggjørende eller begrensende for utøvere sin toppidrettsutøvelse.

2.6 Relevans for oppgavens problemstilling

Oppgavens problemstilling innebærer en undersøkelse av informantene sine subjektive forståelsesrammer. Tidligere forskning og teoretisk rammeverk som presentert i dette kapitlet vil anvendes for å oppnå en forståelse av disse subjektive opplevelsene som innebærer muliggjørende og begrensende aspekter for å bli toppidrettsutøvere som kvinne.

For å få frem kjønnsaspektet ved oppgavens problemstilling har jeg inkludert Beauvoir sin feministiske teori. Hennes perspektiv på kjønn vil benyttes for å forstå hvorfor kjønn er et viktig sosiologisk fenomen, også innenfor idretten. Bourdieus kapitalbegrep vil i større grad forklare hvordan utøvere sin egen bakgrunn sammen med tidligere forskning, gjort på utvalg bestående av mannlige fotballspillere, også kan relateres til oppgavens utvalg. Videre, vil interseksjonalitetsbegrepet omfavne betydningen av et sammensatt samspill av faktorer for å nå et toppidrettsnivå. Avslutningsvis, vil de sosiologiske teoriene, sammen med tidligere forskning anvendes for å diskutere betydningen av kjønn i samspill med allerede påviste prediktorer for å lykkes som idrettsutøver. Med dette i bakhodet ønsker jeg å besvare problemstillingen gjennom analyse- og diskusjonskapitlet, men først vil jeg presentere metode og gjennomføring av datainnsamling.

3.0 Metode

I denne delen vil jeg redegjøre for sentrale metodevalg som del av forskningsprosessen. Det ønsker jeg å gjøre ved å redegjøre for valg av metode og informanter, utforming av intervjuguide, gjennomføring av datainnsamling, fremgangsmåte for analyse og avslutningsvis vise til refleksjoner rundt datamaterialets kvalitet og etikk.

3.1 Valg av metode

Innenfor samfunnsforskning presenteres ulike fremgangsmåter for å undersøke og uthente informasjon om samfunnsfenomener. I min oppgave har jeg valgt å benytte meg av en kvalitativ fremgangsmåte med en fenomenologisk tilnærming ettersom jeg ønsker å finne meninger, erfaringer og opplevelser tilknyttet oppgavens problemstilling. En kvalitativ tilnærming med et begrenset utvalg vil være gunstig for å gi dybde og forståelse til de gitte aspektene ved denne oppgavens tema (Tjora, 2019:12-13).

Oppgavens empiriske funn har blitt innhentet ved å benytte dybdeintervju som metode. Jeg har benyttet meg av denne metoden for å effektivt innhente empiri som kunne gi en dypere innsikt i tematikken som berøres ved oppgavens problemstilling. Formålet med dybdeintervju er å skape en sfære som åpner for en relativ fri og avslappet samtale vedrørende tema og spørsmål som er forberedt på forhånd av forskeren. Fordelen ved å benytte denne metodiske fremgangsmåten er at det skaper rom for uforutsette vinklinger, utfyllende svar og gir mulighet til å følge opp overraskende digresjoner, eller oppklare eventuelle usikkerheter. I tillegg åpner varigheten av et dybdeintervju opp for at informanten sammen med forsker skal kunne diskutere slike uforutsette og interessante innspill som ikke var planlagt på forhånd (Tjora, 2017, 113-118).

3.2 Valg av informanter

For å besvare oppgavens problemstilling hadde jeg behov for en informantgruppe som kunne gi innsikt og uttale seg om i undersøkelsens tema på en troverdig måte. Derav har jeg i min oppgave valgt å benytte meg av et strategisk kriterieutvalg (Tjora, 2017:41). Dette innebærte at informantene oppfylte visse kriterier som på forhånd var satt av meg som forsker. I utgangspunktet ønsket jeg å intervju toppidrettsutøvere, uavhengig av kjønn vedrørende deres erfaringer og årsaksforklaringer til å lykkes som toppidrettsutøver, men ettersom jeg fikk tilgang på en kvinnelig spillergruppe så valgte jeg å konkretisere problemstillingen ytterligere. Samtidig som jeg fant ut at det er store endringer innen kvinnefotball og lite forskning på de tilhørende diskursene, ønsket jeg å snevre inn tema for oppgaven og derav også tilgangen på potensielle informanter. Samtlige informanter måtte således være kvinner og toppidrettsatsende fotballspillere. Jeg hadde derimot ikke satt noen kriterier for alder eller livssituasjon. Disse faktorene ble ikke begrensende for deltakelse i innhenting av empiri med den hensikt om å skape så mye variasjon som mulig innenfor en allerede snever utvalgsgruppe.

Ulempen ved å benytte seg av dybdeintervju som grunnlag for å generere data innebærer at informantene kan oppleve å svare sosialt ønskelig (Tjora, 2017) eller gi uttalelser som ikke kan sies å være representerende for kvinnelige toppidrettsutøvere. Disse utfordringene er derav viktige å åpent reflektere rundt i redegjørelsen av oppgavens kvalitet. Videre vil det være nødvendig å påpeke at målet med undersøkelsen av tema har vært å få innsikt i subjektive forståelser for et tema innenfor et avgrenset nivå, noe som nødvendigvis vil føre til et annet perspektiv enn hva andre institusjoner nødvendigvis har. Derav anser jeg bredde i utvalget, med tanke på alder og livssituasjoner som en fordel for å søke variasjon innenfor en snever utvalgsgruppe.

3.4 Intervjuguide

En intervjuguide (jfr. vedlegg 1) består av noen på forhånd utarbeidede spørsmål, med tilhørende stikkord eller oppfølgingsspørsmål som danner utgangspunktet for intervjusituasjonen. Jeg benyttet meg av en semi-strukturert intervjuguide for å skape systematikk i samtalene men også kunne følge opp digresjoner. Spørsmålene som ble stilt var åpne og noen hadde tilhørende stikkordspregede oppfølgingsspørsmål som skulle legges til rette for en uformell og fri samtale (Tjora, 2017:153-159). Intervjuguiden var inspirert av en abduktiv tilnærming (Timmermans og Tavory, 2012:175). Spørsmålene ble utformet i forsøk på en induktiv og eksplorerende innfallsvinkel for å undersøke informantene sin livsverden. De ble dog utformet ved å ta inspirasjon fra tidligere forskning om hvordan fotballtalenter på herresiden lykkes, i tillegg til annen forskning om kvinner i idretten (ibid.:23-27). Dette metodiske valget gjorde jeg også for sikre høy validitet ved å etter beste evne undersøke det intenderte fenomenet.

For at det skulle være lett å holde oversikt, både for meg som forsker og for informanten strukturerte jeg intervjuguiden i seks temaer. Jeg innledet intervjuet med noen få åpnings spørsmål og avsluttet med å spørre om informanten ønsket å legge til noe mer ut over det vi hadde snakket om (Tjora, 2017:155-157). Det første hovedtemaet undersøker forståelsen av toppidrett på et grunnleggende plan. Det andre og tredje omhandler kapital og kjønn som former for sosial ulikhet. Disse to ble de største bolkene i intervjuguiden og søkte å undersøke opplevelser tilknyttet muliggjørende og begrensende aspekter. Jeg presenterte disse hovedtemaene ved å skape en innledning for informantene for å spesifisere hva jeg var

interessert i å høre om og hvorfor. Det kan argumenteres for at jeg la føringer ovenfor informanten, men jeg ønsket likevel at vedkommende selv kunne fylle inn med egne erfaringer. En slik innledning fungerte derav i dette tilfellet som en samarbeidsrelasjon. Enkelte av spørsmålene som inngikk i intervjuguiden kunne oppleves som kontroversielle eller vanskelige, og det var derav tenkt at innledningen skulle virke som et støttende rammeverk for informanten (Højgaard, 2010:16-25). Avslutningsvis innebærte det fjerde hovedtemaet hvordan årsaksforklaringer presentert gjennom tidligere forskning kunne virke inn på min problemstilling.

3.5 Gjennomføring av intervjuene

Samtlige intervjuer som ble avholdt i forbindelse med denne oppgaven ble gjennomført i februar 2020 før institutt for sosiologi og statsvitenskap reviderte retningslinjene for datainnsamling. Derav har ikke mine empiriske funn eller innsamlingen av dem blitt preget av omstendighetene. Jeg kunne således utføre dybdeintervjuene ansikt til ansikt på lokasjoner som informantene hadde god kjennskap og vi kunne snakke uforstyrret. Samtlige intervjuer ble avholdt på grupperom på deres egen arbeidsplass for å skape en avslappet atmosfære (Tjora, 2017:121-122). Intervjusituasjonen startet ved at vi sammen leste samtykkeskjema og jeg fremhevet deres rett til frivillig deltakelse, anonymitet, konfidensialitet og hva som ville være undersøkelsens formål. Dette fordi jeg ønsket at informanten skulle få all tilgjengelig informasjon, og være trygg på at det som blir sagt ikke vil spores tilbake til deres deltakelse. Samtykkeskjemaet informantene fikk ligger vedlagt (jfr. vedlegg 2).

Selve intervjuet startet etter jeg ga beskjed om at jeg ville starte lydopptakeren, noe alle gav samtykke til. Jeg presiserte også at jeg var interessert i å høre om deres egne erfaringer og opplevelser knyttet til undersøkelsens tema. Dette førte sannsynligvis til at de fortalte mange personlige historier som hadde preget dem personlig, på godt og vondt. Selve oppsettet til intervjuguiden ble i stor grad fulgt, med unntak av noen digresjoner for å utdype spennende eller uklare utsagn (ibid.:117). Varigheten til intervjuene var på rundt 30 minutter.

3.6 Koding og tematisering av empiri

I arbeidet med å analysere den innsamlede empirien har jeg latt meg inspirere av en abduktiv tilnærming (Timmermans og Tavory, 2012:175) og SDI-modellen presentert av Aksel Tjora (2017: 197) ved at jeg lot teori og tidligere forskning prege utformingen av analysedelens

underkapitler. Jeg sikret derimot at empirien skulle være styrende for utformingen av analysen ved å gjennomgå de empiriske funnene gjentatte ganger. Ved å gjøre dette fikk jeg fanget opp akkurat det informantene sa og ikke hvilke antakelser jeg kunne ha på forhånd. Etter transkriberingen utformet jeg koder ved å bemerke meg gjennomgående tendenser, interessante avvik og uttalelser som samsvarte med tidligere forskning. Disse kodene ble således gruppert og danner utgangspunktet for temaene som vil presenteres i analysen (ibid.:208). Hovedfunnene ble systematisert ved å velge ut de mest relevante sitatene og utdragene. Det innebærer at jeg ekskluderte en del av empirien som ikke var relevant for besvarelsen av problemstillingen. Ved å gjøre dette ble det enklere å få frem essensen, nyansene og de gjennomgående trekkene fra de ulike intervjuene.

3.7 Datamaterialets kvalitet

Tjora (2017) presiserer at det alltid vil eksistere en tett kobling mellom forsker og forskningsarbeidet. Dette vil i mitt tilfelle ha betydning for valg og utforming av tema, metode, teori og utarbeidelse av analyse. Valg av fremgangsmåte vil derav bære preg av min personlig bakgrunn, interesse og opplevelser som kan knyttes opp mot oppgavens tema. Disse faktorene setter krav til refleksjon rundt kvalitetskriteriene gyldighet, pålitelighet og generaliserbarhet (:231) og fremstilling av innsamlet datamateriale (ibid.:25).

Det første jeg har tatt hensyn til i vurderingen av datamaterialets kvalitet er dets gyldighet. For å ivareta en høy gyldighet har jeg hatt en bevisst tilnærming og bruk av teori og tidligere forskning som er gjort innenfor samme domene (Tjora, 2019:80-81). Ved å ta inspirasjon fra tidligere forskningsarbeid når jeg utformet intervjuguiden gjorde jeg meg også bevisst på den konservative strategien i kunnskapsutvikling dette ville ha, men som dog ville medføre en høyere gyldighet grunnet at innsamlet empiri ville utvikles gradvis innenfor rammene av faglighet (Tjora, 2017:234). Deretter var det viktig at de spørsmålene jeg hadde forberedt skulle bære preg av en *logisk sammenheng* med tanke på oppgavens mål og relevans for å besvare oppgavens problemstilling (Tjora, 2019:79).

Pålitelighet er et kvalitetskriterium som viser til oppgavens gjennomgående interne logikk (Tjora, 2019:79) som ble ivaretatt ved bruk av lydopptaker under intervjusituasjonen. Samtlige uttalelser ble ivaretatt slik de ble sagt i transkripsjonsprosessen. Jeg opprettholdt en empirinær

tilnærming til koding og utforming av konsepter for å unngå at empirien skulle preges av egne forutinntattheter. I tillegg reflekterte jeg over egen posisjon før intervjuene, og etterstrebet å stille nøytrale oppfølgingsspørsmål eller rettesnorer som: ”vil du utdype det?” og ”fortell gjerne mer”. I analysen var det meg som forsker som valgte ut deler av datamaterialet som jeg fant relevant og presenterte det på den måten som syntes hensiktsmessig. For å sikre pålitelighet ved presentasjonen av empiri benyttet jeg meg av sitater fra intervjuene for å synliggjøre informantene sine meninger (ibid.:83-84). Jeg har også forklart valgene som har preget forskningsprosessen for å skape transparens.

Toppidrettssatsende utøvere er i stor grad ulike og selv blant utvalget av potensielle informanter som ville oppfylt oppgavens utvalgsriter, eksisterer det store variasjoner. Ved et begrenset og strategisk utvalg med et fokus på å utvikle innsikt har jeg ikke hatt en målsetning om å kunne konseptuelt generalisere funnene fra undersøkelsen. Heller vil undersøkelsen søke å gi dypere innsikt som kan tilfredsstillende kravene til en naturalistisk generalisering ved at leseren selv må vurdere funnenes overføringsverdi (Tjora, 2017:238-239). Funnene kan videre benyttes for å gi en pekepinn på hvilke innsikter lignende undersøkelser kan finne.

3.8 Ethiske perspektiver

I undersøkelser som innebærer datainnsamling fra mennesker eksisterer det en rekke etiske betraktninger og retningslinjer som forskeren må navigere etter. Herunder har jeg tatt hensyn til å gi informantene tilstrekkelig med informasjon om undersøkelsen og hvordan den innsamlede dataen vil håndteres.

Studien er godkjent av NSD, som forskningsprosjekt for bacheloroppgave ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap (NTNU). Ved presentasjon av empiriske funn har jeg vernet om informantenes anonymitet ved å behandle den innsamlede empirien i overensstemmelse med de gitte direktivene fra ISS. For å tilnærme meg dette *normalisere* jeg transkriberingen ved å omgjøre dialekt til bokmål og fjernet direkte gjenkjennbare sted- og klubbnavn fra utdragene som har blitt brukt i analysen. Jeg ga også informantene følgende navn for å anonymisere dem: Gina, Anne og Malene (ibid.:174). Lydopptak som ble brukt for å samle inn data ble slettet i etterkant av transkripsjon og kun brukt for oppgavens formål.

4.0 Analyse av empiri

Jeg har valgt å dele *analyse av empiri* inn i fire underkapitler som tar utgangspunkt i gjennomgående temaer fra datainnsamlingen: (1) støtte og interesse hjemmefra, (2) økonomiske midler utfordrer kvinnefotballens profesjonalisering, (3) fra ung alder var det ulikhet mellom guttene og jentene og (4) det foregår endringer i kvinnefotballen.

4.1 Støtte og interesse hjemmefra

Samtlige informanter beskrev støtten eller interessen fra deres foreldre som tilstedeværende gjennom deres fotballsatsning og særlig i ung alder. Foreldrene beskrives som utøverne sine viktigste støttespillere grunnet deres engasjement for idretten og praktisk tilrettelegging. Anne forteller hvordan hun både fikk interessen for fotball hjemmefra:

Pappa har spilt fotball og mamma har spilt fotball. Pappa spilte ganske høyt da, så det er han som har vært den største til å motivere og være med på ting. Søsknene mine har spilt fotball, og broren min har spilt ganske lenge. Det var viktig i den grad at vi var flere som trente. Det var meg og broren min som var på stadionen med pappa. Hadde egentrening.

Sitatet viser til at interessen for fotball kom hjemmefra. Gina forklarer også at hun alltid har fått støtte hjemmefra og vektlegger viktigheten av faren sitt engasjement og dedikasjon til hennes fotballkarriere. Hun forklarer at ”fotballen har vært en del av familiens interesser i oppveksten vår. Det har vært en kultur for det i familien vår”. Faren hennes ”var en del av trenerteamet i moderklubben” (Gina) hvorav hun selv fikk ekstra oppfølging fra han og sammen tilbrakte de utallige timer på fotballbanen utenom de organiserte treningene. Gina beskriver foreldrene som involverte og viser til at hun aldri har opplevd noen begrensninger som har påvirket hennes fotballsatsning negativt grunnet deres økonomi:

Jeg føler i hvert fall at for min del så har støtten hjemmefra vært veldig viktig. Siden de har lagt alt til rette sånn at spilleleden min ikke begrenses av noe. Jeg kan bare gjøre det jeg vil. De har lagt til rette for at jeg ikke trenger å tenke på logistikk til og fra trening, fotballske, om jeg trenger hva som helst så har ikke jeg måtte tenke på det. Jeg har vært veldig heldig. Så jeg har kunne spille fotball og bare hatt det gøy.

Her kan vi se et eksempel til på hvordan informanten verdsetter foreldrene sin støtte, hvorav rammene som har blitt satt rundt deres fotballkarriere beskrives som et privilegium. Malene viser også til at fotball har vært en interesse i familien: ”jeg har spilt fotball hele livet, fordi det har vært en del av greien i familien. Vi har spilt mye fotball i hagen. Foreldrene mine har vært engasjert og søsknene mine har spilt fotball”. Hun vektlegger i likhet med Gina og Anne hvilken betydning støtten hjemmefra har hatt på hennes karriere: ”i hovedsak så var det min egen og familien sitt engasjement og dedikasjon som sørget for at det ble som det ble, med tanke på toppidrett og toppserien”. Familien sin støtte gjennom å være motivatorer, trenere sammen med oppmøte fra nær og fjern familie på kamper har blitt erfart fra samtlige. Gina forklarte at hun selv ”er veldig ydmyk på at mine foreldre har tilrettelagt alt både kjøring, henting, planlegging, mat. At jeg får bo hjemme i dag. Det er jeg helt avhengig av for å kunne spille fotball i dag”. Hun beskriver en form for felles innsats mellom henne selv og familien som nødvendig. Informantene vektlegger også at oppmøte på kamper fra foreldre og familie synes å ha gjort en forskjell for dem, positivt. Malene viser til at:

De møter opp fortsatt på kampene. Jeg merket det også den tiden jeg ikke fikk spilletid at de fortsatt møtte opp på alle kampene selv om de visste at jeg ikke fikk spille. De møtte opp selv om de må kjøre 90 minutter så møter de opp på alle kamper, uansett. De fløy noen ganger til Oslo for å se på. Besteforeldre, søsknene mine og venner har også møtt opp for å se på meg spille. Så for min del har jeg et veldig godt apparat rundt meg.

Samtidig er det ikke slik at støtte og oppmuntring hjemmefra har vært en selvfølge. Både Anne og Malene viste til at de har sett en tendens til at lagvenninner som ikke nådde et toppidrettsnivå manglet et ressurssterkt støtteapparatet som stilte opp på kamper, bidro med det praktiske og oppmuntret til å dyrke fotballinteressen. Mangel på slikt mener Malene førte til at ”de ble påvirket av det. Negativt. Ble mer usikker på om det var rett å bruke så mye tid- og satse på fotballen”. For henne hvor ”støtten hjemmefra har alltid vært veldig bra i forhold til mange andre familier” (Malene) førte det til at hun kunne fokusere på å prestere og visste at det alltid ville være noen som møtte opp for å se henne spille. Hun beskriver det som betryggende. Videre beskriver Anne at hun også har et inntrykk av at konsekvensene på manglende interesse fra foreldre og familie kan være en avgjørende faktor for å nå et toppidrettsnivå innen fotball:

Jeg ser jo det at jenter og venner på min alder da vi var yngre, med dem som hadde foreldre som

ikke stilte opp spiller jo ikke fotball i dag. Jeg har i hvert fall sett en tendens til at de jeg spiller fotball med i dag har veldig mye støtte hjemmefra som gir muligheten til å gjøre det en har lyst til. Så jeg føler meg veldig privilegert der.

4.2 Økonomiske midler utfordrer kvinnefotballens profesjonalisering

Informantene uttrykker en samstemt oppfatning om at økonomi har en direkte innflytelse på den graden av profesjonalisering som laget kan opptre innenfor. Klubben hvor samtlige informanter spiller har nylig iverksatt tiltak for å øke kvinnelagets grad av profesjonalisering og utøverne sier at de håper dette kan bidra til å løfte kvinnefotballen på sikt:

Først og fremst så tror jeg at det økonomiske gjør at flere kan frikjøpes fra jobb noen dager. Vi har to proffdager i uken, men det er litt vanskelig å få til for alle, men vi kan i hvert fall profesjonalisere hverdagen vår sånn at vi får mer ut av de øktene vi har på treningsfeltet. Og det tror jeg er spennende og viktig.

Gina viser her til at en bedre økonomisk situasjon bidrar til at klubben og laget kan iverksette tiltak som kan gjøre hverdagen som kvinnelig fotballspiller lettere sammen med å gi deres utvikling som toppidrettsutøvere et løft. Videre peker hun på at ”økonomien, i hvert fall i samarbeid med sponsorer har blitt viktig. Og, egentlig interessen også. Få flere til å møte opp på kamp slik at flere blir interessent”. Informantene opplever her at ved tilgang på sponsorer som bidrar til en sterkere økonomi kan deres fokus som toppidrettssatsende fotballspiller rettes mot det som skjer på fotballbanen. Derimot, selv med et økt fokus på en mer profesjonalisert hverdag viser informantene til at det ikke er mulig å leve av å være kvinnelig fotballspiller i dag. Informantene beskriver det som vanlig blant deres lagvenninner å ha en jobb eller studere ved siden av, eller begge deler, for å få økonomien til å gå opp. Anne sier at hun gjerne skulle hatt en annen oppladning til trening enn den hun har nå for å optimalisere hennes toppidrettsprestasjoner:

Fra klubben sin side så er det en del spillere som får lønn. Men det er jo ikke noe å skryte av. For dem som får lønn er det for å dekke månedsleia der du bor. Det er ikke noe du kan leve av. Vi er avhengige av å studere ved siden av. Vi kan ikke ta oss fri. Det er som sagt en bedring, alltid, progresjon. I hvert fall nå de siste årene.

Hverdagen til utøverne preges av å balansere flere arenaer hvor fotball og treningstider kombineres med jobb og studier. Anne opplever at lønn som tildeles enkelte i klubben fungerer i praksis som en gode som kun blir tildelt for å dekke utgifter som tilhører en hverdag hun mener herrene ikke kjenner seg igjen i: ”vi sliter oss jo litt ut da, fordi det er en helt annen oppladning å ha 8 timer med jobb eller skole før du skal på trening sammenlignet med det å sove, ha en rolig formiddag og så dra på trening” (Anne). Malene nevner også at hverdagen hennes preges av å inngå kompromisser hvorav hun prioriterer fotball øverst sammen med studier og jobb. Det å være med venner og slappe av nedprioriteres grunnet tidspress. Dette er en naturlig følge av at ”økonomien rundt damefotball er mye mindre enn i herrefotballen” og at kvinnelagene ikke har mulighet til å disponere de samme midlene som herrelagene har. ”Når damefotball ikke har så mye inntekt som en herreklubb har man heller ikke så mye en kan bruke heller. Da er det en naturlig følge at en får litt mindre klær, lønn og alt annet også” (Malene).

4.3 Fra ung alder var det ulikhet mellom guttene og jentene

Informantene opplever at kvinnelige- og mannlige toppidrettsutøverne som spiller fotball preges av ” to ganske forskjellige hverdager” (Gina) og har erfart at tidligere klubber har prioritert herrelagene over dem. Anne viser til at ”før var det herrefotballen. Herrer, herrer, herrer. Også kommer damene litt sånn etter”. I likhet med Anne, beskrev flere av informantene hvordan denne følelsen av nedprioritering utspilte seg i praksis:

I min tidligere klubb så var det forskjeller i at guttene hadde mye bedre trenere enn jentene. I tillegg var det store økonomiske forskjeller på damelaget og herrelaget, men det er logisk når man får inn mer så får man bruke mer. Det er helt greit, men man merket at det var en del ulikheter med at de fikk buss til plasser mens vi fikk egen skyss. Det var en hverdag som en var vandt med og når jeg kom til min nåværende klubb så var det mye mer profesjonalsert, men fortsatt så merket vi stor forskjell.

Sitatet hentet fra intervjuet med Malene viser til at hun opplevde at herrelagene fikk tilgang til praktiske ting utenfor fotballbanen, som de ikke gjorde. Utdraget viser også til at de kvinnelige fotballspillerne var vandt med situasjonen. Både Malene og Gina merket særlig store forskjeller mellom guttene og jentene på videregående. Der guttene fikk bo billig, dekket utgifter for sko, treningstøy og transport måtte jentene ”betale alt selv, ha dugnader og selge dopapir. Måtte

betale treningsleirer og treningsavgift og sånn. Guttene slapp det” (Gina). Disse forskjellene synes hun utviklet seg mer gjennom videregående da ”det var noen i klassen som fikk proffkontrakt med a-laget og de møtte ikke opp på skolen fordi de trengte ikke å ha utdanning fordi da tjente de så godt. Mens vi jentene sto på” (Malene).

Informantene uttrykker at herrelagene har, siden de var små, fått fordeler som de selv ikke fikk tilbud om. Anne mener at godene som herrene har fått har vært av mindre betydning for hennes spillerutvikling, men påpeker at ”det er jo gjerne småtteri, men hvorfor skal damene få restene, om jeg kan kalle det det, etter herrene?”. Hun forteller videre om da hun var yngre og ulikhetene som både hun og de andre informantene viste til satte spor gjennom å gi dem en følelse av å konstant ”være i andrerække” (Malene):

Jeg husker da vi var lillejenter, rundt 13 år, så hadde vi sånne store shortser som var herreshortser. Herrene hadde fått nye og vi fikk deres gamle. Samme med draktene også egentlig. Det er litt sånne ting man legger merke til i etterkant. Det samme var det jo med baller, kjepler og vester. Jeg la ikke noe merke til det da, men heller nå som det er mer snakk om det også. Så har jo det forandret seg ganske mye bare de siste årene.

Anne beskriver en situasjon der de var nødt til å ta imot restene fra herrelagene. Utstyr og tøy som ble fordelt fra klubben kom først og fremst herrene tilgode. Heller var det ikke noe hun tenkte så mye over da og Malene visert til at ”det bare var sånne småting her og der som alltid hadde vært slik”. Malene sier at det kunne til tider minne om at herrene hadde en mer naturlig fortrinnsrett på goder mens damene ikke hadde det.

4.4 Det foregår endringer i kvinnefotballen

Informantene sin opplevelse av holdninger og tanker vedrørende kvinnefotball er at de nå, og de siste årene har vært i endring. ”Folk forandrer seg hele tiden og det er viktig at fotballforbundet også er med på den forandringen. Skjønner at det er like viktig med fotball for herrer og for kvinner”. Anne refererte her til at de idrettsorganisasjonene har en viktig rolle i arbeidet med likestilling innenfor fotballdiskursen. Informantene viste også til at holdninger overføres fra media til den generelle befolkningen. Økt oppmerksomhet rettet mot kvinnefotball i media mener de har ”virket innflytelsesrikt for et positivt syn på kvinnefotballen” (Malene). De uttrykker å ha opplevd en større interesse i form av nysgjerrighet

og spørsmål fra både bekjente og ukjente gjennom den økte oppmerksomheten kvinnefotball har fått de to siste årene. Gina svarte følgende da jeg stilte spørsmål om hvordan oppmerksomheten som rettes mot kvinnelig fotball på høyt nivå er i dag:

Veldig positiv nå. Nå snakker jeg veldig mye om media, men jeg tenker at det har så mye påvirkningskraft på at den allmenne personen, hvordan vedkommende oppfatter kvinnefotball. Fordi det å bli investert mer nå med tv-kamper, reklamer, alt markedsføres så mye bedre og det tror jeg har mye å si for de små jentene som vil det selv. Vi merker det også selv veldig godt selv, at det blir snakket mye mer om oss, positivt. Det er interessant og gøy.

Det er med stor optimisme informantene ser på omstendighetene rundt toppidrettssatsningen deres og beskriver en vilje til endring generelt i samfunnet. En avgjørende faktor som blir referert til av samtlige informanter var oppmerksomheten som oppsto rundt kvinne-VM i 2019:

Jeg tror det var med VM i fjor sommer. Det var en stor eksplosjon. Det nådde ut til mange flere. Og det er litt teit å si, men det var litt revolusjon. Men det er faktisk skikkelig på vei frem. Og det merker vi spesielt nå som vi har byttet klubbnavn. Det kommer mer sponsormidler inn og vi får mer økonomi i klubben til å drive med det vi gjør.

De norske mediene sendte flere kamper på tv og det ble iverksatt initiativ til å sende kampene på storskjerm på eksempelvis Kontraskjæret i Oslo. Denne formen for oppmerksomhet viet til kvinnefotball oppleves som det Gina kaller en ”revolusjon” fordi en slik interesse generelt i samfunnet mener hun tidligere har vært reservert herrefotballen. Initiativer som dette, sammen med å bli nevnt i artikler, gi innblikk i deres hverdag og vise klipp fra kampene synes informantene selv resulterer i en økt anerkjennelse for kvinnefotballen. ”Jeg føler det er på vei til å bli bedre. Det er ganske mange flere som tørr å si fira at nå må vi gjøre noen endringer her” (Anne). Videre viser Anne til at ”det er endringer i fokus på at jenter og gutter skal ha like muligheter som er forankret høyt i NFF”, men at ”det er jo fortsatt forskjeller. Likestilling er det jo ikke, enda. Jeg vil gjerne si at vi er på god vei til å bli noe” (Gina). Anne peker på hvordan store fotballnasjoner og klubber satser på å etablere kvinnelige fotballag som en konkret konsekvens av fokus på endring:

Jeg tror det hjelper på at England, Frankrike, Spania og Italia, de store nasjonene innen

herrefotball at de danner et damelag. For eksempel "United" som har både et herre- og kvinnelag. "Juventus" både dame- og herrelag og Lyon. Der er kvinnelaget bedre enn herrelaget igjen. Jeg tror det kommer seg, det bare tar voldsomt med tid.

Informantene beskriver at når det kommer til hva disse endringene skal føre til er det " mange som oppfatter det som at vi ber om likelønn, men det er ikke det det er snakk om" (Anne). Samtlige av informantene vektlegger at de håper endringene som skjer innenfor fotballen i dag skal føre til "likeverd og likestilt fra yngre alder" (Anne) fordi " det som er viktigst er at, ikke bare vi, men de jentene som er små skal få like gode muligheter til å utvikle seg som guttene har. For det er det som har manglet" (Gina).

Mange av dem i toppserien som uttaler seg om den saken kjenner på er at det har vært forskjeller da de var yngre hvor guttene har fått bedre trenere, eller utstyr som "fotball-guttene" og det er disse tingene som man ønsker å endre.

For å muliggjøre dette for de kommende generasjonene med kvinnelige fotballspillere med samme ambisjoner som dem selv peker Malene på at endringene som har blitt iverksatte må fortsette å utvikles.

5.0 Diskusjon av empiri

I det kommende kapittelet vil funnene fra analysen hvor hvilke aspekter informantene opplevde som muliggjørende og begrensende ble redegjort for. Disse vil således diskuteres i lys av tidligere forskning og sosiologiske teorier som presentert tidligere i oppgaven.

5.1 Ressurssterkt nettverk som *muliggjørende* for å utøve toppidrett

For å besvare hvilke aspekter de kvinnelige toppidrettsutøverne selv anser som *muliggjørende* vil det være hensiktsmessig å anvende Bourdieu sitt kapitalbegrep, teori om interseksjonalitet og tidligere forskning på fotballtalenter som lykkes. Ved å ta utgangspunkt i empirien så viser informantene en stor takknemlighet for foreldrene sin innsats og interesse ovenfor deres toppidrettsatsning. Underveis i intervjuene kommer det tydelig frem at samtlige opplevde at foreldrene videreførte deres egen interesse for fotball og møtte opp på kamper selv om de måtte

kjøre opp mot 90 minutter en vei. I lys av Bourdieu (1997[1986]) sitt kapitalbegrep kan det foreslås at nettverket informantene hadde tilgang på virket muliggjørende for deres toppidrettssatsning. Et slikt ressurssterkt nettverk som presentert av informantene gjennom intervjuene vil samsvare med en høy grad av sosial- og økonomisk kapital.

Den sosiale kapitalen til utøverne har blitt tilgjengelig gjennom tilhørigheten til en familie med høy interesse for fotball. Det kan tolkes som at overføringen av foreldrenes interesse i form av investering av tid og gjensidig anerkjennelse kan skape forståelse for at utøverne startet deres toppidrettssatsning. Ved å se til Bourdieu (1997[1986]) sin forståelse av kapital vil familien sin kapitalmengde som overføres til barna preges av deres økonomiske posisjon. Ved at foreldrene prioriterer deres barn sin fotballkarriere vil de ha muligheten til å frigjøre tid fra deres økonomiske situasjon (:9-13). Dette samsvarer med tidligere forskning som viser til at foreldre sin oppfølging og verdsetting av idrettsaktiviteten til sine barn har stor betydning for toppidrettssatsning (Bloom, 1985; Côté, 1999). Empirien støtter videre oppom viktigheten av et ressurssterkt nettverk. Spesielt Anne og Gina viste til at foreldrene sin innsats i form av å kjøre og hente til trening var helt avgjørende for dem. Videre også å fikse praktiske ting og finansiere utstyr, tøy og andre utgifter ble fremhevet av Malene. I tråd med Bourdieu sin teori om kapital kan det tolkes som at deres foreldre sin økonomiske situasjon og de interessene som ble overført til barna kan forstås som muliggjørende aspekter.

Informantene viste til at ” dem som hadde foreldre som ikke stilte opp spiller jo ikke fotball i dag” (Gina) hvorav empirien viser til at de som ikke hadde tilgang på ressurssterke nettverk kan ha mislyktes grunnet slike mangler. Ut fra dette kan det argumenteres for at graden av opparbeidet eller arvet kapital ikke består av et ”enkelt sjansespill som hele tiden tilbyr muligheten av et mirakel” (Bourdieu, 2006:5). Heller viser empirien til at tilgangen på et ressurssterkt nettverk som anses som et muliggjørende aspekt, tar utgangspunkt i en grunnleggende ulikhetsskapende dimensjon som legger føringer på den tilgangen av ressurser (ibid.; Sæther, 2017).

Ved å se til tidligere forskning og innsamlet empiri viser kombinasjon av faktorer til nødvendigheten for et holistisk syn på spillerutvikling på utøvernes toppidrettssatsning. Interseksjonalitetsbegrepet har som formål å forklare hvordan samspillet av ulike faktorer kan forklare aspekter hvor isolerte faktorer ikke er tilstrekkelige (Gkiouleka et al., 2018). Hvorav flere faktorer virker inn på utøverens nettverk, som igjen anses som muliggjørende for at de

kvinnelige fotballspillerne har kommet dit de er i dag. Empiriske funn viste til andre aspekter som: sosiale kretser, demografisk bosetning og sosioøkonomisk status var blant de enkelte faktorene som kunne tenkes å virke muliggjørende for utøverne i et større samspill. Tidligere forskning har også vist til sammensatte faktorer og et holistisk perspektiv som nødvendig for å forstå hvilke omstendigheter som kan predikere hvem som vil lykkes innenfor sin idrett (Sæther, 2017).

5.2 Likestilling - en falsk virkelighet som virker *begrensende* for å utøve toppidrett

For å vise til de aspektene som informantene opplevde som begrensende vil det være hensiktsmessig å anvende feministisk teori presentert av Simone de Beauvoir og tidligere forskning som belyser betydningen av kjønn i idrett. Ved å ta utgangspunkt i de empiriske funnene fra analysen viser samtlige informanter til å ha opplevd ulikheter mellom kjønnene innenfor fotballdiskursen. Informantene viste til at de "fikk restene etter herrene" som videre var noe de ikke tenkte over da de var yngre. En slik situasjonsforståelse kan tolkes som et resultat av en sosial konstruert virkelighet (Beauvoir et al., 2000:279) hvor herrefotballen har hatt en høyere status og anerkjennelse enn kvinnefotballen. De erfaringene informantene viser til kan forstås som et begrensende aspekt ved at de som jenter og senere kvinner ikke har fått de samme ressursene og godene som guttene- og herrelagene fikk (Tjønndal & Hovden, 2016).

Tidligere forskning viser til at konstruerte ideer om kjønn har vært tilstede i idretten. Ved å se til utdragene fra intervjuene kan det tolkes som at informantene selv har erfart at deres behov har blitt nedprioritert. Dette kan forstås som at uttrykk av konstruerte ideer knyttet opp mot en annengjøring av kvinnefotballen har blitt legitimert og normalisert over tid (Tjønndal & Hovden, 2016). Funn fra empirien viser også til hvordan informantene selv har rettferdiggjort at kvinnelagene ble tildelt mindre økonomiske goder grunnet at herrelagene hadde større inntekter fra sponsorer og tilskuertall. At empirien peker på at det var en hverdag informantene var vandt med kan også forstås ved å argumentere for at legitimeringen av at det maskuline anerkjennelsen ved idretten har i større blitt reproduisert innenfor herrefotballen. Forskning på betydningen av kjønn innenfor idrett viser også til at idrettsdiskursen forbindes med maskulinitet (ibid.; Beauvoir et al., 2000:672). Derav kan det tolkes som at det har forekommet ulikheter mellom kjønnene på bakgrunn av ubevisste ideer som over lengre tid har blitt akseptert på bakgrunn av konstrukt om noe som er mer sosialt ønskelig (ibid.:279).

Som presentert i teoridelen vil en hierarkisk fremstilling av kjønn sette kvinnen i posisjonen som en ”annen” (Beauvoir et al., 2000:279) noe som kan forklare hvorfor jentene måtte fikse skyss til kamp selv mens guttene fikk det ordnet. Gina viser også til at de måtte ”betale alt selv, ha dugnader og selge dopapir. Måtte betale treningsleirer og treningsavgift og sånn. Guttene slapp det ” i tillegg til at ”guttene hadde mye bedre trenere enn jentene” (Malene). Slik systematiske ulikheter kan tolkes som begrensende for de kvinnelige toppidrettssatsende utøverne i form av at ideer knyttet til kjønn ga uttrykk for en manglende anerkjennelse av deres arbeid på fotballbanen. Simone de Beauvoir viser til at ”man fødes ikke som kvinne, man blir det” (Beauvoir et al., 2000: 279) hvor et av hovedpoengene til Beauvoir er at kvinner har historisk sett blitt satt i en relasjon til mannen som preges av dominans. Denne formen for dominans kan tolkes som å eksistere innenfor fotballdiskursen så vel som generelt i samfunnet. For flere av informantene har ulikhetene mellom kjønnene ført til ekstra arbeid og innsats fra deres side hvor de har måtte gjøre prioriteringer som herrene ikke måtte.

Betydningen av kjønn kan derav tolkes som en form for kulturell kode og sosial ulikhet i lys av Simone de Beauvoir sin sosiologiske teori om ”*det annet kjønn*” (Beauvoir et al, 2000). Det gjenspeiler seg gjennom de erfaringene informantene har opparbeidet seg gjennom deres karriere. Sett i lys av Beauvoirs beskrivelse av en annengjøring av kvinnen kan kvinnelige fotballspillere sin tilgang på ressurser foreslåes som preget av en form for strukturell ulikhet. Empirien viser til et ønske om at ”jentene som er små skal få like gode muligheter til å utvikle seg som guttene har” (Malene), hvorav informantene viser til at ”det er jo fortsatt forskjeller. Likestilling er det jo ikke” (Gina). Dette kan igjen argumenteres for har virket begrensende for de kvinnelige fotballspillerne ved å peke på begrensningene de har erfart sammenlignet med herresiden (Lippe, 2003; Sæther, 2017).

5.3 Endringer som virker muliggjørende for den kommende generasjonen av kvinnelige fotballspillerne

Ifølge empirien forsøkes aspektene som kan tolkes som å være ulike mellom kvinnelige- og mannlige fotballspillere å endres fra å oppleves begrensende til muliggjørende. Flere av informantene viser til at det skjer en fokusendring innenfor fotballdiskursen som preger de øvre styringsorganene innenfor norsk fotball. Samtlige informanter opplever at det investeres mer økonomiske midler i kvinnefotballen som et resultat av ”sponsorinntekter”, ”endring av

klubbnavn” og ”oppmerksomhet i media”. Empiriske funn viser til at de tiltakene som iverksettes per dags dato virker lovende for fremtidens kvinnelige fotballspillere.

I lys av Bourdieu (1997[1986]) sin sosiologiske teori om kapital kan det argumenteres for at endringene som nå forekommer kan gi et nytt innblikk på hvordan ulikhetene mellom kjønnene har virket begrensende for de kvinnelige utøverne. Videre, kan fokusendringen i form av investering av økonomisk kapital tolkes som en overføring til en økt kulturell kapital som medfører økt oppmerksomhet og anerkjennelse av kvinnefotball. De utvalgte sitatene fra empirien kan tolkes som at kulturelle praksiser og verdien av kvinnefotball øker gjennom måten idretten omtales og kunnskapen den generelle befolkningen blir presentert for gjennom mediene (:83). På denne måten samsvarer de positive tilbakemeldingene som forsøkes å forankres høyt innenfor fotballdiskursen og generelt i samfunnet å virke muliggjørende for fremtidens kvinnelige toppidrettssatsende fotballspillerne. Videre viser tidligere forskning fra Gerd von der Lippe (2003) til at måten kvinnelige utøvere fremstilles i media vil skape kjønnede forventninger (:358). I tråd med dette funnet kan empiriske funn som viser til en økt oppmerksomheten tolkes som å virke positivt inn på informantene sin toppidrettssatsning. Denne sammensettingen samsvarer med sosiologisk teori som foreslår at investeringer vil få ringvirkninger (Bourdieu, 1997[1986]):83) som interagerer med hverandre for å forme det endelige utfallet (Gkiouleka et al., 2018:93). Derav kan resultatet av å investere i økonomisk kapital føre til tiltak som skaper økt mediedekning som videre fører til økt anerkjennelsen, som også kan tolkes som en økt kulturell kapital.

Ved å se på de empiriske funnene kan det virke som ideen om maskulinitet og idrett fortsatt reproduseres innenfor fotballdiskursen, men som Gina viste til ”er som sagt en bedring, alltid, progresjon. I hvert fall nå de siste årene”. Derimot kan dette begrensende aspektet som tidligere omtalt, oppleves som i endring grunnet evne og vilje til å redefinere holdninger. Holdninger som tidligere kan tolkes som legitimert i det vestlige samfunnet (Beauvoir et al., 2000:672). Progresjonen som nå forekommer kan, ved å se til sammenkoblingen mellom teori og empiri, tolkes som et forsøk på å reversere ”annengjøringen” av kvinnens rolle (ibid.) innenfor fotballdiskursen.

6.0 Avslutning

6.1 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg funnet ut at informantene peker på de samme aspektene som har blitt tolket som muliggjørende, begrensende og i endring for deres toppidrettssatsning som kvinnelige toppidrettssatsende fotballspillere. For å besvare oppgavens problemstilling har jeg gjennomført tre dybdeintervjuer hvorav det innsamlede empirimaterialet har pekt på en bred enighet om rundt samtlige aspekter som de har opplevd og erfart gjennom deres fotballkarriere.

Empirien viser til at ressurssterke nettverk har i stor grad virket inn og lagt til rette for å kunne utøve fotball på et høyt nivå. Derimot viser informantene til at ressursene som har blitt fordelt fra klubbene og anerkjennelsen av kvinnefotball har fra ung alder opplevdes som sidestilt, sammenlignet med herrene. Det har blitt tolket som et begrensende aspekt. Analyse- og diskusjon av empiri viser til at informantene som er kvinnelige toppidrettssatsende fotballspillere peker på flere faktorer som innflytelsesrike. Informantene sine opplevelser av de ulike aspektene har i stor grad preget deres karriere gjennom deres omgivelser og nedarvede posisjoner. På den ene siden kan de muliggjørende aspektene som pekt på ses i overensstemmelse med Stig Arve Sæther sine funn fra 2017. På den andre siden kan flere av sitatene fra empirimaterialet forstås som at de kvinnelige toppidrettssatsende fotballspillerne har opplevd ulikheter knyttet opp mot deres kjønn. Disse aspektene kan i lys av tidligere forskning og sosiologisk teori tolkes som begrensende i form av at de har skapt et uttrykk for ulikhet grunnet kjønne forventninger. Avslutningsvis pekte samtlige av informantene på at det foregår store endringer i kvinnefotballen og generelt innenfor fotballdiskursen. Oppmerksomhet i media ble utpekt som særlig sentralt og viktig for at dette skiftet ble iverksatt. Informantene viser til at disse endringene kan i fremtiden virke muliggjørende for unge kvinnelige toppidrettssatsende fotballspillere dersom det fortsetter å eksistere evne og vilje til å gi gutter og jenter like muligheter.

6.2 Videre forskning

Avslutningsvis vil jeg påpekte at det eksisterer en ytterlig trengsel til å forske på kvinnelig toppidrett og da særlig innenfor fotball. Informantene peker til at det er en økende interesse for dette forskningsfeltet. De er selv med på et nytt forskningsprosjekt som skal måle deres prestasjoner på trening og hvordan faktorer som menstruasjonssyklusen preger deres fotball-

profesjonelle hverdag. Mye tyder derimot på at det fortsatt eksisterer både forskjeller og ulikheter mellom kjønnene innenfor fotballdiskursen som kan forskes videre på.

Litteraturliste

Andrews, T., M. & Johansen, V., F. (2008). Likestillingsideologi i kroppsøvingsfaget- Tematisering av kjønn i planer og praksis. *Nordisk Pedagogik*, 28 (2), 89-103. Hentet fra https://www.idunn.no/np/2008/02/likestillingsideologi_i_kroppsovingsfaget_-_tematisering_av_kjonn_i_planer

Beauvoir, S., D. (2000). *Det annet kjønn*. Oslo: Pax forlag.

Bloom, B., S. (1985). *Developing talent in young people*. New York: Ballentine Books.

Bourdieu, P. (1996). *Symbolsk makt: Artikler i utvalg*. Oslo: Pax forlag.

Bourdieu, P. (1984 [1979]). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge & Kegan Paul.

Bourdieu, P. (1997[1986]). "The forms of capital". I J. E. Richardson (ed.). *Handbook of theory for research in the sociology of education*. Westport, CT: Greenwood Press.

Bourdieu, P. (2006). Kapitalens former. *Agora*, 24(1-2), 5-26.

Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in soccer. *The Psychologist*, 13, 395-417.

- Danielsen, A. (1998). Kulturell kapital i Norge. *Sosiologisk tidsskrift*, 6(1–2). 75–107.
- Gulbrandsen, J. & Norges idrettsforbund Toppidrettskomiteen (1979). *Vilkårene for toppidrett i Norge : Del I : Tiltak – økonomi*. (Vol. Del I). S.l.: Toppidrettskomiteen.
- Gkiouleka, A., Huijts, T., Beckfield, J. & Bambra, C. (2018). Understanding the micro and macro politics of health: Inequalities, intersectionality & institutions - A research agenda. *Social Science & Medicine*, 200(2018), 92-98.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed>
- Hovden, J. (2015). Hvorfor har jeg mindre betalt på dame-siden når jeg gjør eksakt samme jobb? I: Stig Arve Sæther (red.). *Trenerroller*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hovden, J. (2006). The Gender Order as a Policy Issue in Sport: A Study of Norwegian Sports Organizations. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*. 14(1), 41-53, DOI: [10.1080/08038740600727127](https://doi.org/10.1080/08038740600727127)
- Højgaard, L. (2010). Kan man interviewe sig til viden – om køn?. *Dansk sociologi*. 21(1), 9-25.
- Kirk, D., Carlson, T., O`Connor, A., Bruke, P., Davis, K. & Glover, S. (1997). The economic impact on families of children´s participation in junior sport. *The Australian Journal of Science and Medicine in Sport*, 9(4), 295-307.
- Lippe, G., V., L. (2005). Klesdiskursen i sandvolleyball i OL – 04. *Norsk medietidsskrift*. 12(3), 234-255.

- Norman, L. (2010b). Feeling second best: Elite women coaches' experiences. *Sociology of Sport Journal*, 27, 89-104.
- Seippel, Ø. (2004). *Treneren: konkurranse, glede, samhold og medbestemmelse?* ISF-rapport 2004:11. Oslo: Institutt for Samfunns-forskning.
- Smith, M. (2014). *A History of Women's Boxing*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield.
- Sæther, S., A. (2017). *De norske fotballtalentene. Hvem lykkes og hvorfor?*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Timmermans, S. & Tavory, I. (2012). Theory Construction in Qualitative Research: From Grounded Theory to Abductive Analysis. *Sociological Theory*, 30(3), 167–186. <https://doi.org/10.1177/0735275112457914>.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder* (3. utgave). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Tjora, A. (2019). *Viten skapt. Kvalitativ analyse og teoriutvikling* Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Tjønndal, A. & Hovden, J. (2016). Kjønn som sparringspartner - Ledelsesformer og betydninger av kjønn blant norske boksetrenere. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 40 (3/4), 186-202. DOI: [10.18261/issn.1891-1781-2016-03-04-04](https://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2016-03-04-04)

Toppfotball kvinner (2019, 10.juli). Dette er bakgrunnen for satsingen på spillerutvikling. *Toppserien*. Hentet fra <https://toppserien.no/nyheter/slik-er-bakgrunnen-for-satsingen-pa-spillerutvikling/>

Williams, A., M. & Reilly, T. (2000). Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 657-667. DOI: [10.1080/02640410050120041](https://doi.org/10.1080/02640410050120041)

Wolfenden, L. & Holt, N. (2005). Talent development in elite junior tennis: Perception of players, parents, and coaches. *Journal of Applied Sports Psychology*. 17, 108-126.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Intervjuguide

Åpningsspørsmål

- Hvor er du fra?
- Når startet du å spille fotball?
- Har du drevet med- eller driver du med andre idretter?
- Kan du fortelle litt om hva fotball har betydd for deg fra du startet og frem til nå?

Toppidrett - Hvordan kom du dit du er i dag?

- Hvilken betydning har toppidrett for deg og din hverdag?
- Hvordan har fotballsatsningen i klubbene du har spilt i påvirket muligheten til å satse på fotball?
 - o (treningstider, trener)
- Hvilke faktorer opplever du som nødvendige for at du har kunnet drive med toppidrett?

Sosial ulikhet – Kapitalbegrepet

Idrett har gjerne blitt assosiert med å kreve mye ressurser fra både utøver og apparatet rundt. Jeg ønsker å høre hvilke erfaringer du har knyttet til dette og hvordan det har virket muliggjørende eller begrensende.

- Hvordan har du kommet deg til treninger og kamper gjennom din fotballkarriere? Var det noen utfordringer?
- Hvordan opplevde du dine foreldre/foresatte/familie sitt oppmøte på kampene dine har vært gjennom din karriere?
- Har noen av foreldrene eller søsknene i familien din spilt fotball? Og på hvilket nivå?

Sosial ulikhet – Kjønnaspektet

Fotball, på elitenivå har gjerne vært forbundet med menn og herrefotball og vilkårene for å satse på en karriere som fotballspiller har gjerne vært forskjellig mellom menn og kvinner.

Derav er jeg interessert i å høre om dine erfaringer som kvinne i fotballen – og hvordan du har opplevd å være toppidrettssatsende fotballspiller.

- Hvilke erfaringer har du hatt med å drive med toppidrett som kvinne? Hva har dette innebært?
 - o Hvordan opplever du selv at det praktisk-økonomiske tilrettelegges for deg selv og de andre lagspillerne dine? (lønn, tøy, annet utstyr)
 - o Hvordan opplever du selv at anerkjennelsen av kvinnelig fotball på høyt nivå er?
 - o Hvordan opplever du selv at oppmerksomheten rettet mot kvinnelig fotball på høyt nivå er?
- Hva snakker du og de andre på laget dere imellom om hvordan dere opplever å satse på fotball som kvinne?
- Fotballspillere som Ada Hageberg har kritisert manglende fokus på kvinnelig fotballsatsning og likelønn på landslaget har vært et diskusjonstema. Hva er dine erfaringer og tanker omkring dette?

Andre årsaksforklaringer

- Er det noen faktorer som har vært utfordrende for å at du kunne drive med toppidrett eller fotball gjennom din karriere?
- Hvordan har motivasjon preget din toppidrettskarriere?
- Hvilken betydning har fotball, som en sosial arena, preget ditt ønske om å drive med toppidrett?

Avrunding

- Har jeg spurt om det jeg bør spørre om?
- Er det noe du ønsker å legge til?

Vedlegg 2 – Samtykkeskjema

Fargekode: SOS2900

Deltakelse i forskningsprosjekt knyttet til bacheloroppgave om *kvinnelig toppidrett* ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvilke årsaksforklaringer som virker muliggjørende eller begrensende for å utøve kvinnelig toppidrett. I dette skrivet får du informasjon om prosjektets mål og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg ønsker å undersøke hvilke subjektive årsaksforklaringer de kvinnelige toppidrettsutøvere, innenfor idretten fotball opplever og erfarer premisser som virker muliggjørende eller begrensende for at de har kunnet, og kan drive med deres idrett på et høyt nivå.

Dette er et studentprosjekt, som innebærer analyse av data fra kvalitative intervjuer. Opplysningene samlet inn i oppgaven vil bare brukes til denne. Dersom det er aktuelt å bruke opplysninger til annet formål, som undervisning eller andre forskningsprosjekt, vil du bli kontaktet. Som bacheloroppgave er dette et studentprosjekt som skal oppfylle grunnleggende krav til vitenskapelig kvalitet og etikk.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget baseres på utvalgskriterier som er trukket på bakgrunn av at informantene er kvinner som spiller fotball på et høyt nivå. Utvalget er strategisk.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du blir invitert til et intervju som varer omtrent 30 minutter. Intervjudeltakelse vil kunne innebære lydopptak av samtalen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun student og prosjektansvarlig som vil ha tilgang ved behandlingsansvarlig institusjon. Lydopptak vil bli tatt opp på diktafon, uten tilkobling til internett eller telenett. Etter opptak vil opptaket transkriberes av studenten selv på en adgangsbegrenset, stasjonær maskin på NTNU, som administreres av Instituttet. Under transkriberingen anonymiseres opplysninger som kan identifisere deg som person. Etter dette slettes lydopptaket. Det vil ikke være noen opplysninger som kan knyttes til deg som person i den ferdige bachelor-oppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 22. mai. Ved prosjektslutt vil alle personopplysninger og opptak være slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap, ved veileder eller prosjektansvarlig
 - Prosjektansvarlig for SOS2900 Bacheloroppgave i sosiologi: førsteamanuensis Gunhild Tøndel, tlf. 99250660, gunhild.tondel@ntnu.no.
 - Veileder: Terje Andreas Eikemo, terje.eikemo@ntnu.no
- NTNUs personvernombud: Thomas Helgesen, tlf 93 079 038, thomas.helgesen@ntnu.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Terje Andreas Eikemo
Veileder

Vilde M. Wathne
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet om ”kvinnelig toppidrett”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervjuet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

